

MABO

KVELD

mai-september 2022

KODE

BERGEN
KOMMUNE

NABOKVELD

Kveldsarrangementer i utstillingen

NABO - Hvordan skal vi bo sammen?

KODE - boligutstilling // mai-september 2022

NABO - hvordan skal vi bo sammen? utforsket visjoner for framtidens boformer med vekt på fellesskapsløsninger. Utstillingen var et samarbeid mellom KODE museer, Byarkitekten i Bergen kommune, forskningsprosjektet BOPILLOT, Nasjonalmuseet og Helen & Hard arkitekter. Denne katalogen oppsummerer NABOKVELDENE som ble arrangert i utstillingsperioden. Se utstillingskatalogen NABO for mer informasjon om selve utstillingen.

Byarkitekten og KODE inviterte gjennom hele utstillingsperioden til NABOKVELD; et fullspekket, faglig og folkelig debattprogram om boliger, nabolag og alternative boligløsninger.

Her snakket vi sammen om fremtidens boligarkitektur og nabolag gjennom innbyggerkvelder, utbyggerkvelder, prosjektpresentasjoner, debatter, arkitekturkafe mm. I tillegg til det faglige programmet ble utstillingen fylt med ulike kulturelle kvelds- og helgearrangementer.

Museumskafeen Smakverket farget gulvet gult, stilte veggene til disposisjon og smeltet sammen med Naboutstillingen til et "third space" ; en kaffeduftende offentlig møteplass for inspirasjon og

samtaler om boliger og nabolag. Nabokveldene ble arrangert både her i kafeen og inne i Helen&Hard sin modell av et fremtidig bofelleskap. 20.000 personer besøkte NABO, 560 skoleelever var innom utstillingen og laget sine egne forslag til fremtidens fellesløsninger, og over 1000 var innom Nabokveldene. Vi håper samtalen om alternative boligløsninger vil fortsette, og at flere boliger og nabolag med deling og nabofelleskap vil se dagens lys i Bergen!

Sindre Nordås Viulrød,

kurator NABO og NABOKVELD, prosjektleder NABO, KODE

Tina Larsen

kurator NABO og NABOKVELD, prosjektleder BOPILLOT,
Byarkitekten

PROGRAM • MAI

NABO

KVELD

TIRSDAG 10. MAI
«Sosialt mangfold i by, boliger og nabolag»
- Hvorfor så vanskelig, når alle er enige om at det er viktig og bra? med Kathrine Nordvedt, Karja Branseth, Ek-Solax, Tarjei Wanvik, Trond Ståger, Jørgen Madsen og Uten Havelid.
KODE 2 MØTEPLASSEN KL. 18.00

ONSDAG 11. MAI
Project Stories # 7: Gellertop
New Nature Park, SLA (dk), [BAS/BAF].
KODE 2 MØTEPLASSEN KL. 19.00

TORSDAG 12. MAI
«Grynmatter - Grøntull»
- En filmdokumentar av LOCAL der seniorene i Bergen deler tanker om det å vokse opp og bo sammen.
KODE 1 FESTSALEN KL. 19.15

TORSDAG 13. MAI
Debatten om arkitekturdebatten med Danby Choi, Camilla Monera, Silje Hjemtall og Gaute Brochmann.
KODE 2 MØTEPLASSEN KL. 19.00

TIRSDAG 24. MAI
Prosjektpresentasjoner - NABO.
KODE 2 MØTEPLASSEN KL. 18.00

ONSDAG 25. MAI
La Borda co-housing in Barcelona.
LACOL arquitectura cooperativa (BAS).
KODE 2 MØTEPLASSEN KL. 19.00

LØRDAG 27. MAI
Minglekveld med KODEs omvisere.
KODE 2 MØTEPLASSEN KL. 18.00

TIRSDAG 31. MAI
Wohnprojekt Wien av arkitektens
Architektur, Beboer og arkitekt fra et spennende boligprosjekt med delvisranger i Wien.
KODE 2 MØTEPLASSEN KL. 18.00

KODE

Nabokveld #1

TIRSDAG 10. MAI

SOSIALT MANGFOLD I BY, BOLIGER OG NABOLAG

▲ Katja Bratseth,
Byantropologene

▲ Panelsamtale om sosialt mangfold. Trond Stigen, Unn Hovda, Jørgen Madsen, Tarje Wanvik. Laura Ve stiller panelet et spørsmål

▲ Eli Støa, Katja Bratseth, Trond Stigen, Unn Hovda, Jørgen Madsen

▲ Flyers med program for Nabokveld

MÅL FOR KVELDEN:

Å identifisere utfordringene/ knutene i det å jobbe for en by med sosialt mangfold, og begynne arbeidet med å løse dem opp ved å relatere det til mulighetene i vår egen by.

MØTELEDER: Eli Støa, NTNU
ANTALL I PUBLIKUM: 67

PROGRAM 18.00-20.00:

- Kort intro om tema og presentasjon av deltakerne v/ Eli Støa
- Den blandede by som ideal og muligheter v/ Katja Bratseth
- Hvilke segregeringsutfordringer har vi i Bergen? v/ Trond Stigen
- Koordinert innsats for bærekraftige boliger v/ Unn Hovda
- Pause
- Panelsamtale med fokus på å konkretisere utfordringer og muligheter i Bergen, ledes av Eli Støa. Paneldeltagere:
 - Trond Stigen - Byrådsavdeling for Arbeid, sosial og helse
 - Unn Hovda - BKMB/ Bærekraftig boligforsyning
 - Tarje Wanvik - Direktør for plan- og bygningsetaten
 - Katja Bratseth, Byantropologene
 - Jørgen Madsen, Bonava

”De ulike delene av kommunen kunne samarbeide og samhandle bedre, tørre mer og bruke de ressursene som tross alt er der i havet av lover og regler. Kan vi prøve noe nytt selv om vi ikke har full kontroll i oppstarten? Er frykten for å mislykkes større enn gleden ved å lykkes?”

Helle Strømsnes (Bølgen), publikum på Nabokveld

Foto fra Byantropologene. Fotograf Heidi Furre ▲

Nabokveld # Project Stories 7

ONSDAG 11. MAI

SLA LANDSCAPE ARCHITECTS - GELLERUP NEW NATURE PARK

MÅL FOR KVOLDEN:

PROJECT STORIES is an architectural talk series which takes an intimate, behind-the-scenes look at the stories of built projects to offer an insight into the nature of architectural practice today. The series is co-hosted by the Bergen School of Architecture (BAS) and Bergen Arkitektforening (BAF) together with Bergen Arkitektforening (BAF) and curated by Cristian Stefanescu (BAS).

For the 7th installment of the series, Project Stories teamed up with Byarkitekten i Bergen and KODE for the NABO: Hvordan skal vi bo sammen? evening program.

MØTELEDER: Cristian Stefanescu, Assistant Professor, BAS
ANTALL I PUBLIKUM: 41

PROGRAM 19.00-21.00:

SLA is an interdisciplinary collective working with nature, people, and design. Gellerup New Nature Park - a nature-based model for transforming the outdoor areas of Denmark's largest social housing estate of the 1960s into socially oriented and climate adapted neighborhood places. The park design was conceived in three parts: 1) Through an extensive citizens engagement process where the overall programming of the city nature was determined; 2) Through the architectural/artistic design of the park's architectural elements such as paths, lighting, pavilions, etc; and 3) The creation of new nature in collaboration with citizens, maintenance staff, gardeners and biologists to create a city nature where the grown environment supports and strengthens the desired social change.

"We study the processes of nature along with our human experience and interactions with it. This helps form a body of knowledge which we aim to transfer into the city to generate what we call a new nature, which carries the sense as well as the feel of nature"

Karsten Thorlund
Head of SLA Aarhus, Architect MAA

Gellerup New Nature Park, Aarhus Danmark. Brabrand Boligforening. Prosjekt av SLA, Cowi, Effekt, Gadeidræt, Social Action. Foto: Rasmus Hjortshøj - COAST Studio

Nabokveld #2

TORSDAG 12. MAI

"GREYMATTER - GRÅTTGULL» - FILMVISNING OG SAMTALE

▲ Greymatter, LOCAL

▲ Greymatter, LOCAL

▲ Seniorgjengen "BØLGEN" v/ Toralf Igesund, Astrid Holte og Helle Strømsnes sammen med arkitekt Jérôme Picard fra LOCAL

MÅL FOR KVOLDEN:

Filmvisning av "Greymatter / Gråttgull", en filmdokumentar av LOCAL der seniorer i Bergen deler tanker om det å vokse opp og bo sammen. Panelsamtale om verdig aldring og byutvikling.

MØTELEDER: Tina Larsen, Byarkitekten

LEDER PANELSAMTALE: Liz-Eva Tøllefsen, Vestland Fylkeskommune

ANTALL I PUBLIKUM: 80

PROGRAM 19.15-21.00:

Kort intro om LOCAL – hva er GRÅTTGULL v/ Jérôme Picard og Elida Mosquera

Filmvisning – GRÅTTGULL BERGEN - Greymatter Bergen

Paneldiskusjon I

Liz-Eva Tøllefsen, By- og stadutvikling i Vestland fylkeskommune

Paneldeltagere:

Anna Helle-Valle – Psykolog, Bergen kommune, Byrådsavdeling for helse og omsorg,

Silje Lockert, LOCAL

Anne K. Irgens – NORCONSULT, landskapsarkitekt

***"Denne filmen ("Greymatter")
må flere få se!"***

Astrid Holte / Bølgen, deltaker
på Nabokveld

Bilde fra filmen "Greymatter", foto: Ørjan Deisz ▲

Nabokveld #3

TORSDAG 19. MAI

DEBATTEN OM ARKITEKTURDEBATTEN

▲ Silje Hjemdal, Gaute Brochmann, Danby Choi og Camilla Moneta

▲ Journalist Torbjørn Tumyr fra Arkitektnytt satt på første rad og rapporterte til nettutgaven av bladet, les artikkel fra 20.5.22

MÅL FOR KVELDEN:

Facebookgruppen "Arkitekturopprøret Norge" ble opprettet i 2016, og aksjonsgruppen har siden etablert seg som en tydelig stemme i norsk ordsifte. Politikere, utbyggere og særlig arkitektstanden har blitt stilt til veggs nærmest daglig, og som følge har stadig flere stått tydelig frem til både forsvar for- og kritikk av egen og andre fagfellers praksis. Samtidig står arkitektene i et stort krysspress mellom folket, politikere og utbyggere.

Men er debatten sunn og god? Hvordan påvirker den de som deltar i den? Fører den med seg reelle endringer? Og i så fall - hva slags endringer?

MØTELEDER: Sindre Viulsrød, KODE

ANTALL I PUBLIKUM: 67

PANELDEBATT 19.00-21.00:

Camilla Moneta, arkitekt MNAL, fagsjef i Norske arkitekters landsforbund (NAL)

Danby Choi, ansvarlig redaktør i Subjekt

Gaute Brochmann, arkitekt MNAL, arkitekturkritiker og ansvarlig redaktør i Arkitektur N

Silje Hjemdal, stortingsrepresentant fra Hordaland (FrP), medlem av Familie- og kulturkomiteen

Ordstyrer: Sindre Nordås Viulsrød

<https://www.arkitektnytt.no/nyheter/arkitekturdebatt-under-debatt>

"At et krav til klassisk stil ble overskriften til opprøret er kanskje ikke så overraskende, siden nettopp Barcode-arkitekturen og selve modernismen er døende. Når ideene om progresjon, forbruk, vekst og «nytt er bedre enn gammelt» begynner å dø ut i samfunnet, og arkitektene ikke har klart å komme opp med noe bedre, er det kanskje ikke noe annet sted å vende seg enn bakover i historien".

Gaute Brochmann, paneldeltaker

Fullt hus på Nabokveld i Smakverket på KODE2. Foto: Tina Larsen ▲

Nabokveld #4

ONSDAG 25. MAI

LA BORDA CO-HOUSING I BARCELONA

▲ Fullt hus på Nabokveld om La Borda. Helen & Hard sin fullskala-modell for et fremtidig bofelleskap er perfekt kulisse

▲ Eliseu Arrufat fra LACOL forteller om filosofien bak og prosessen med å bygge kooperativet La Borda

MÅL FOR KVELDEN:

Lære om moderne løsninger for co-housing i metropolen Barcelona.

Eliseu Arrufat fra arkitektkollektivet Lacol kom for å fortelle om beboerdeltakelse i boligutvikling og om boligkooperativet som utviklingsmodell. Lacol er arkitektene som blant annet har tegnet massivtrebygget LaBorda, et innovativt bofelleskap i Barcelona, som vant Mies Award for 2022

MØTELEDER: Tina Larsen, Byarkitekten

ANTALL I PUBLIKUM: 56

PROGRAM 19.00-20.30:

Forelesning v/ arkitekt Eliseu Arrufat, LACOL

Pause

Q&A og samtale ledet av Tina Larsen, Byarkitekten

"We like to think that we are helping to replicate this housing model. But it can't replicate, it needs to be adapted to the culture, the place and the people"

Eliseu Arrufat, arkitektkollektivet Lacol

La Borda - Cooperative Housing ▲
Foto: © IMHAB Institut Municipal de l'Habitatge i Rehabilitació de Barcelona

Nabokveld #5

TIRSDAG 31. MAI

WOHNPROJECT WIEN - BOFELLESKAPET MED DET GULE KJØKKENET

Foto av beoer i Wohnproject Wien. Presentasjon av Markus Zilker

Elisabeth Rohrmoser og Markus Zilker deler erfaringer fra å hverdagslivet i bofelleskapet Wohnproject Wien

co-housing

co-housing projects are (co-) initiated and (co-) created by the future users

two major goals:
building together / living together

Bilde av fellesmåltid i bofelleskapet i Wien

MÅL FOR KVELDEN:

Lære om boliginnovasjon av en arkitekt og en beoer fra et banebrytende pilot-bofelleskap som endret den sosiale boligpolitikken i Østerrike.

Fortellinger om boligprosjektet og hverdagslivet i bofelleskapet.

Hvordan er det er å dele fellesarealer med naboer?

Hvordan bidrar boformen til en mer bærekraftig livsstil?

Bli det krangling?

PROGRAM 1800 - 1930

- Forelesning om og fortellinger fra livet i boligprosjektet Wohnproject Wien v/ beoer Elisabeth Rohrmoser og arkitekt/ beoer Markus Zilker, einzueins architektur

- Pause, Smakverket åpent

- Samtale og Q&A, ledet av Tina Larsen fra Byarkitekten, Bergen kommune

"Mange av mine venner som er pensjonister klager over at de føler seg ensomme og kjeder seg. Det kan ikke skje med meg som bor her!"

Veronika, beoer i Wohnproject Wien

MØTELEDER: Tina Larsen, Byarkitekten

ANTALL I PUBLIKUM: 39

Det gule felleskjøkkenet i Wohnproject Wien. Einzueins arkitektur, foto: (c) Hertha Hurnaus ▲

Nabokveld #6

FREDAG 3. JUNI

KOLLEKTIVE BOFORMER + LIVET I CORT PIILSSMAU BOLIGFELLESKAP

▲ Nabofest i Cort Piilssmau i Bergen

▲ Martin Braathen innleder om kollektive boformer i Norge gjennom tidene

▲ "Ensomhet er den nye folkesykdommen", Susanne Urban innleder

MÅL FOR KVOLDEN:

Martin Braathen, kurator for Nasjonalmuseet, en historisk innføring i kollektive boformer, bofelleskap og sosiale boligfelleskap.

Susanne Urban, arkitekt og beboer i Cort Piilssmau, deler sin bolighistorie og deler fortellinger fra det sosiale boligfelleskapet.

Publikum inviteres til å delta i samtalen.

MØTELEDER: Tina Larsen, Byarkitekten

ANTALL I PUBLIKUM: 39

PROGRAM 17.30-20.00

Mingling i Smakverket

Kollektive boformer i et historisk perspektiv

v/ Martin Braathen fra Nasjonalmuseet

Livet i Cort Piilssmau boligfelleskap

v/ arkitekt og beboer Susanne Urban

Pause

Samtale med innlederne og spørsmål fra salen, ledet av Tina Larsen fra Byarkitekten

"Susanne Urbans tips for delebolig

- Ha gode avtaler: Velg dine kamper og se litt raust på ting i stedet for å henge deg opp i andres rot.

- Sats på enstemmige avgjørelser fremfor flertallsdemokrati, vi modnes av å snakke oss frem til løsninger.

- Større investeringer kan man gjøre i fellesskap, men det kan spare mye frustrasjon om man har egen hammer, skrutrekker, drill med bits og liknende.

- Ikke tro på slekt som advarer mot å kjøpe bolig sammen med venner!"

NABOKVELD på KODE. Martin Braathen, Tina Larsen og Susanne Urban diskuterer bofellskap som boform. ▲
Foto: Sindre N. Viulsrød

Nabokveld #7

ONSDAG 8. JUNI

KLYNGETUNET OG MYTEN OM DEN NORSKE LANDSBYGDA

MÅL FOR KVELDEN:

Møte med v/ Mads Langnes, dr.philos. historiker og førstekonservator NMF Romsdalsmuseet.

Foredrag og samtale om det norske klyngetunet, landsbyen, myter og lærdom fra fortiden.

I mange århundrer preget klyngetunet store deler av Norge. Gårdshusene var plassert i tette klynger, som regel i irregulære former, grunnet i generasjoner med oppdeling av det enkelte bruk og dets medfølgende teiger.

Men hvordan fungerte klyngetunene i praksis? Skilte de seg betydelig fra det vi kaller "den europeiske landsbyen"? Hvorfor forsvant de? Og hvilke lærdommer kan vi ta med oss fra fortiden til dagens samfunn?

MØTELEDER: Sindre Viulsrød, KODE

ANTALL I PUBLIKUM: 31

PROGRAM 1800 - 1945

Myten om den norske bygda/ Kva var et klyngetun?/ To klyngetun – to skjebner/ Tun, teigblanding og det norske jordfelleskapet/ Klyngetunet og landsbyen/ I dag: Arven frå klyngetunet v/ Mads Langnes, Romsdalsmuseet

Samtale ledet av Sindre Viulsrød, KODE

Pause

Spørsmål fra publikum og diskusjon med innleder

"Kall meg ein krakk om ikkje dei norske klyngetuna kan sjåast på som ei form for landsbyar!"

Mads Langnes, dr.philos. historikar / førstekonservator NMF

Klyngetunet Otternes Foto: Glenn Heine Orkelbog/ Vestland fylkeskommune ▲

Nabokveld #8

TIRSDAG 14. JUNI

NYE BOLIGKVALITETER/ TEMAHEFTE OSLO KOMMUNE OM SOSIALE BOFORMER + LIVET PÅ HELGETUN

▲ Bjart Nygaard, Oda Ellensdatter Solberg, Odd Børresen, Kristi Odéen

▲ Bjart Nygaard, fra Rieberfondene forteller om satsingen Helgetun seniorboliger. Et engasjert publikum stilte mange spørsmål.

▲ Til venstre: forsiden på Temahefte Sosiale boformer, Oslo kommune. Til høyre: bilde fra "Veksthuset"; felleshus for måltider, dans og sang i seniorboligprosjektet på Helgetun i Bergen

MÅL FOR KVelden:

Få en innføring i ulike modeller for sosiale boformer + lære om hvordan det populære senior-boligprosjektet Helgetun ble til og hør om hverdagslivet der.

Møte med beboere fra Helgetun seniorboliger.

MØTELEDER: Tina Larsen, Byarkitekten

ANTALL I PUBLIKUM: 43

PROGRAM 18.00 – 20.00

Temahefte om Sosiale Boformer, av Oslo kommune, Nye boformer og ulike typer av kollektiver, bofelleskap og sosiale boformer + eksempler på velfungerende sosiale boformer av i dag v/ Oda Solberg fra Natural State

Helgetun seniorboliger – hvordan og hvorfor ble dette populære boligprosjektet til? v/ Bjart Nygård fra Rieberfondene

Pause

Samtale om livet på Helgetun med beboere på Helgetun + om sosiale boformer. Innspill og spørsmål fra publikum.

Helgetun-beboere Kirsti Oden, Odd Børresen

Oda Solberg og Bjart Nygaard.

Samtale ledet av Tina Larsen fra Byarkitekten.

"Det skal være kjekt å bli gammel!"

Motto for Helgetun seniorboliger

POP-UP Byråd på KODE. Helsebyråd Beate Husa i samtale med innbyggere som er interessert i alternative boformer. Bolig, nabolag, trivsel og helse henger tett sammen, ble konklusjonen.
Foto: Tina Larsen

Nabokveld #9

TIRSDAG 21. JUNI

DELING I ARKITEKTUREN. STUDENTER FRA BERGEN OG OSLO VISER OSS MULIGHETER

AHO-studenter:
Sigrid Tveiten
Herman Bjerke
Malin Ingeborg Nyfors
Jenny Roald Lyngstad
Heine Troland
Kristoffer Gjestland Brun
Martin Jønsrud
William Holmes
Lærere:
Colm Jeremiah O'Brien
Mads Øiern
Lone Sjøli
Anna Røtnes

BAS-studenter:
Vilda Brekke Sundström
Jesper Nilsen
Ida Vigdis Slettvold
Frida Irene Heldal Stray
Maja Sasitorn Hustad
Karin Raniay
Alva Oleanna Thingnes Førund
Lærere:
Espen Folgerø
Cecilie Andersson
.....
.....

▲ Lærere fra Arkitektthøgskolen i Oslo; Mads Øiern, Anna Røtnes, Lone Sjøli Colm O'Brien

▲ Arkitektstudent Karin Raniay fra Bergen Arkitektthøgskole presenterer sitt bofelleskap

▲ Studentpresentasjoner i NABO-utstillingen etterfulgt av pizza på Hoggorm

Studenter fra Bergen Arkitektthøgskole (BAS) og Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo (AHO) viste frem studentprosjekter og fikk vurderinger av lærere fra motsatt skole.

Publikum fikk se og høre om en rekke ulike arkitektoniske modeller for hvordan vi kan bo sammen.

Fremtidens bærekraftige boligmodeller kan gi muligheter for nye rom og løsninger vi ikke har sett før. De beste til å drive frem nyskapende muligheter er ofte nettopp arkitektstudentene. En gruppe fra hver skole presenterte sine visjoner og arkitektoniske muligheter for bofelleskap og alternative boformer, etterfulgt av tilbakemeldinger og debatt.

MØTELEDER: Maria Molden, Byarkitekt
ANTALL I PUBLIKUM: 54
PROGRAM 1800 - 1945

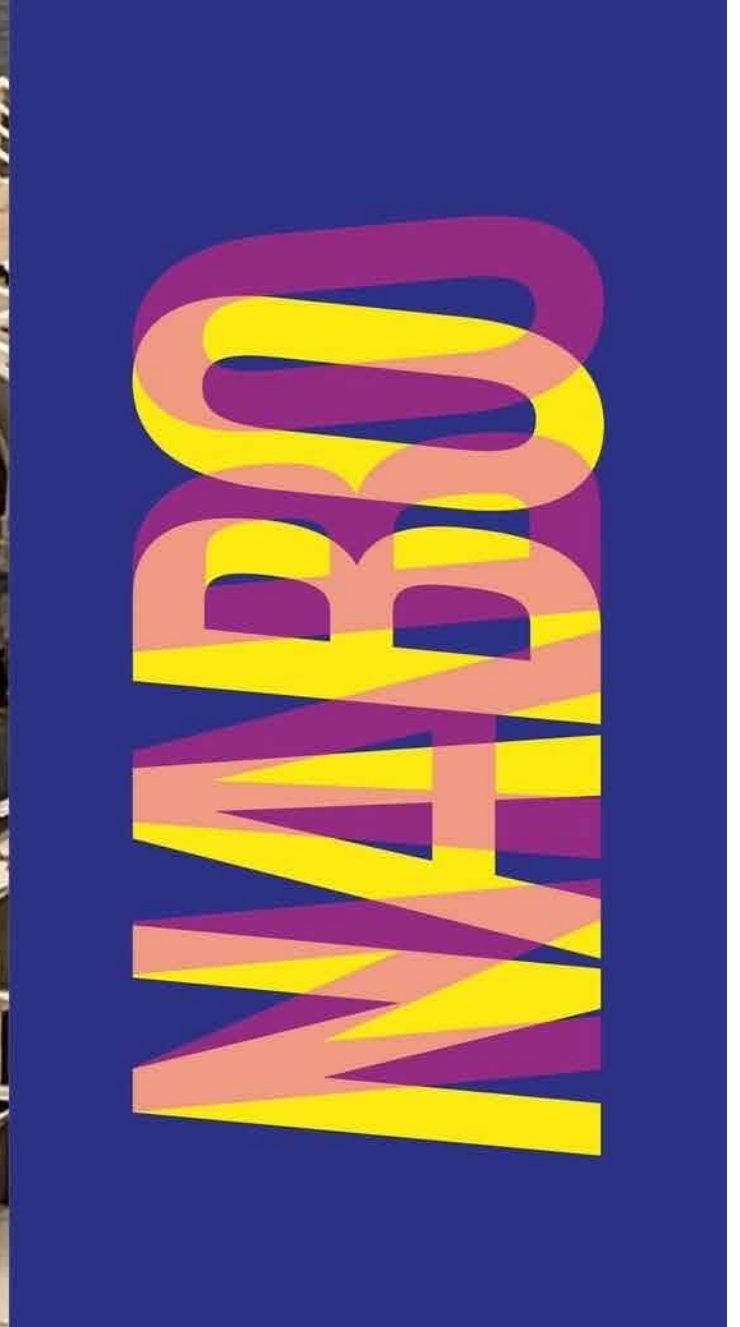
Innledning v/ Maria Molden, Byarkitekt Bergen

Prosjektpresentasjoner v/ studenter fra AHO
Tilbakemeldinger fra lærere ved BAS
Prosjektpresentasjoner v/ studenter fra BAS
Tilbakemeldinger fra lærere ved AHO

Tilbakemeldinger fra Sturla Hjelmervik, leder for Bergen Næringsråd sin ekspertgruppe for byutvikling

«Studentene fra Bas og AHO viste oss et mangfold av muligheter for hvordan vi kan bo sammen i fremtiden. Men nabokvelden viste oss også hvilken inspirasjon som oppstår når ulike arkitektskoler møtes rundt temaet bolig. Her ligger uante muligheter i arkitekturen som den generelle boligproduksjonen kan dra mye mer nytte av i fremtiden»

Maria Molden, Byarkitekt i Bergen

Studentmodell fra AHO som viser et bofelleskap ▲

Nabokveld #10

ONSDAG 22. JUNI

PROSJEKTPRESENTASJONER FRA NABO-UTSTILLINGEN: MONTANA OG FÆLLEDBY

Illustrasjon av Fælledby, Henning Larsen arkitekter

MÅL FOR KVELDEN:

Gi innblikk i prosjektene i en tidlig fase slik at publikum kan komme med innspill og spørsmål som kan påvirke prosjektene utforming. Først ut var nabolagsprosjektene Montana og Fælledby.

Smartby Montana skal være et mangfoldig nabolag og tilby kvalitetsboliger på tvers av generasjoner, livssituasjoner og inntektsnivå. Sambruk og deleløsninger skal sikre at nabolagets mål om reduksjon av klimagasser oppnås.

Fælledby, en ny bydel i København, vil skape et inkluderende nabolag. For å kunne lykkes med det er det planlagt en variert bygningsstruktur med boliger tilpasset ulike livsfaser, ulike behov og ulik økonomi. For å gi liv til byrommene er disse bygget opp med god klimatilpasning og med nær kontakt med stedlig natur, der offentlige og kommersielle funksjoner legges inn i strukturen og byen blir en fullstendig og levedyktig enhet.

Illustrasjon av Montana, 3RW arkitekter

MØTELEDER: Maria Molden, Byarkitekten

ANTALL I PUBLIKUM: 40

PROGRAM 17.30 - 20.00

Mingling i Smakverket
Prosjektpresentasjon Montana Nabolagstun v/ Jakob Røsvik, 3RW ARKITEKTER. SWECO, BOB OG EVINY
Prosjektpresentasjon Fælledby, en naboskapskomposisjon v/ Marte Skogrstrand Andersen og Lillian Lotsberg, HENNING LARSEN ARKITEKTER

Pause

Samtale om prosjektene + spørsmål og innspill fra salen

Blandet beboersammensetning i Fælledby

"Felleskapet må ikke være en byrde eller nødvendighet for å føle seg som en del av Fælledby, men allikevel ønsker vi, at alle skal føle en tilknytning til byen. Det vil vi sørge for ved at beboerne deler på mange fasiliteter, hvor de møter hverandre i hverdagen"

Fælledby, illustrasjon Henning Larsen arkitekter ▲

Smartby Montana, illustrasjon 3RW arkitekter ▲

Nabokveld #11

TORSDAG 23. JUNI

FRIIS GATE – FRA 1987 TIL I DAG, NABOHISTORIER FRA ET BOFELLESKAP I OSLO

▲ Friis gate 6, illustrasjon av Fragment arkitekter

▲ Bofelleskapet Friis gate 6 på Nedre Tøyen i Oslo. Arkitekt: Asplan Prosjekt AS v/Erlend Løvestakken, Bård Isdahl og Halldis Eckhoff

MÅL FOR KVELDEN:

Å avmystifisere hva det faktisk vil si å bo i et bofelleskap gjennom samtale med beboere i, og arkitekten bak et av landets mest omtalte bofelleskap, Friis gate 6!

Borettslaget Friis gate 6 ble oppført av USBL og ferdigstilt i 1987. Fremdeles er det ett av få bofelleskap i Norge planlagt sammen med fremtidige beboere hvor fellesrom og naboaktiviteter har vært planlagt fra begynnelsen. Opp gjennom årene har graden av engasjement i fellesskapet variert, men i dag er det en ny generasjon beboere som omfavner tankegodset.

Hvordan ble bofellesskapet slik det ble? Hva slags behov har måttet tilfredsstilles i prosessen? Og; hvilke erfaringer kan man ta med seg inn i framtiden?

MØTELEDER: Sindre Viulsrød, KODE

ANTALL I PUBLIKUM: 16

PROGRAM 1800 - 1945

Om byggeprosjektet og tankene bak bofelleskapet i Friisgate 6 v/ arkitekt Bård Isdahl

Samtale om livet i Friis gate 6 v/ beboere Thao Ngugyen og Rønnaug Hartz og arkitekt Bård Isdahl. Samtalen ble ledet av arkitekt Arild Eriksen fra Fragment arkitekter

«Å bo i et bofelleskap er veldig fint! Vi naboer spiser middag sammen og barna og ungdommene har alltid noen på sin egen alder å være sammen med. Vi deler storstue og treningsstudio, jeg stortrives!»

Rønnaug Hartz, beboer i Friis gate 6

Feiring av 30-årsjubileum for bofelleskapet Friisgate 6 i Oslo, huskonsert i storstua. Foto: privat

Nabokveld #12

ONSDAG 24. JUNI

HVOR SKAL KUNSTNERNE BO? PROSJEKTPRESENTASJON FRA NABO OG SAMTALE

▲ Kunstnerboliger i Hovindbyen, illustrasjon av Fragment arkitekter

B K T H

BILDENDE
KUNSTNERES
FORENING
HORDALAND

MÅL FOR KVELDEN:

Finne ut hvordan kunstnerne skal bo i fremtiden! I dag har kunstnere i Norge en av landets absolutt laveste gjennomsnittsinntekter. Med omtrentlig 100 000 kr i året, samt manglende tilgang på alternative bo- og atelierløsninger står de i en vanskeligere situasjon enn på mange tiår. Atelierer forsvinner og kunstnerboliger er fraværende i samfunnsdebatten. Uten en trygg og god bolig er det vanskelig å lage god kunst. Det finnes krefter som forsøker å bøte på situasjonen. Deriblant prosjektet "Kunstnerboliger i Hovindbyen" Et prosjekt av Fragment arkitekter, i tett samarbeid med Unge Kunstneres Samfund. Målet er å bygge 12 atelierleiligheter i kombinasjon med 32 leiligheter for kunstnere i oppstartsfasen.

MØTELEDER: Sindre Viulsrød, KODE
ANTALL I PUBLIKUM: 23

PROGRAM 18.00-20.00

Kunstnerboliger i Hovindbyen
prosjektpresentasjon fra NABO
v/ Arild Eriksen, Fragment arkitekter

Hvor skal kunstnerne bo? Bildende Kunstneres Forening
Hordaland v/ styreleder og billedkunstner Marianne Morild

Samtale ledet av Sindre Viulsrød, KODE

"Kunstnerne i de største byene i Norge sliter nå med å finne egnede, stabile lokaler til sin produksjon. Vi må tenke nytt, finne nye samarbeidspartnere, og lære oss å legge andre verdier til grunn enn markedsverdi, når gamle lokaler skal få nytt liv."

Marianne Morild, billedkunstner

Nabokveld #13

TORSDAG 29. JUNI

FORTETTING OG BOKKVALITET FOR BARNEFAMILIER

MÅL FOR KVELDEN:

Hva innebærer gode kvaliteter i bolig og nabolag for familier med barn?

Dette er viktige spørsmål for de som jobber med byutvikling og et sentralt tema når sentrale områder som Dokken og Grønnevikken skal utvikles.

Med utgangspunkt i fortetningsdebatten og kommunens ønske om en kompakt byutvikling og tilflytting av småbarnsfamilier til sentrum, har Magnus Meinert og Stig T. Thomassen skrevet masteroppgave i Areal og Eiendom ved HVL. Denne handler nettopp om bokkvalitet for småbarnsfamilier i Bergen. De gjennomførte både dybdeintervjuer og romlige analyser av nærmiljø og så på betydningen av bokkvaliteter utfra sitt faglige ståsted, samt det barnefamiliene selv la vekt på.

MØTELEDER: Laura Ve, Bergen kommune

ANTALL I PUBLIKUM: 39
PROGRAM 1800 - 2000

Velkommen!

Presentasjon av masteroppgave: Bokkvalitet for småbarnsfamilier i Bergen v/ Magnus Meinert og Stig T. Thomassen

PAUSE

Perspektiver på bo- og nabolagskvaliteter for familier med barn i oppvekst

Thor Haakon Bakke – Byråd for klima, miljø og byutvikling
Ingvild R. Digernes – Leder ungdomsrådet
Elisabeth Ulseth – Beboer og småbarnsforelder i 1912-Damsgårdsveien 62

«Nabolag for barnefamilier må ha tilstrekkelig med større leiligheter, sånn at man slipper å flytte ut når man får flere barn. Det er viktig for sosiale nettverk og den sosiale bærekraften i en bydel at folk kan bli boende».

Laura Ve, programleder for Dokken, Bergen kommune

Nabokveld #14

ONSDAG 30. JUNI

PROSJEKTPRESENTASJONER FRA NABO-UTSTILLINGEN FYRSTIKKBAKKEN, LIAPARKEN OG OBOS LIVING LAB

▲ Illustrasjon Fyrstikkbakken av BIRK & CO

MÅL FOR KVELDEN:

Prosjektpresentasjoner fra NABO-utstillingen, slik at publikum kan komme med innspill, ros og ris til prosjektene. Innblikk i prosjektene i en tidlig fase/videreutviklingsfase kan påvirke prosjektenes utforming! Tverrfaglige diskusjoner mellom utbyggere, arkitekter og innbyggere.

Fyrstikkbakken har Delemeter (mD), venneleiligheter og planvalg. Liaparken legger til rette for beboere i alle aldre, i innovative boformer med deleløsninger. OBOS Living Lab tester nye boformer, tekniske løsninger og tjenester i 34 utleieboliger på Vollebekk i Oslo.

MØTELEDER: Sindre Viulsrød, KODE
ANTALL I PUBLIKUM: 38

PROGRAM 18.00-20.00

Mingling i Smakverket
Presentasjon av Fyrstikkbakken v/ Sachiko Holmsen, BIRK OG CO
Presentasjon av Liaparken v/ Erlend Bolstad, BOB/Mad
Presentasjon av Obos Living Lab v/ Ingemund Skålnes, OBOS og Hilde Sponheim, LPO

Pause

Samtale om prosjektene ledet av Byarkitekt Maria Molden + spørsmål og innspill fra salen

”Beboermedvirkningsprosessen har bidratt til at flere av boligkjøperne allerede har blitt kjent med sine fremtidige naboer. Involveringsprosessen har bidratt til et godt naboskap og godt bomiljø før noen har flyttet inn i Liaparken.”

Erlend Bolstad, MAD arkitekter

Fyrstikkbakken, BIRC & CO

Liaparken BOB

OBOS Living Lab

Nabokveld #15

TORSDAG 18. AUGUST

PROSJEKTPRESENTASJONER FRA NABO-UTSTILLINGEN SNEKKERGRENDA, HAGEHUS OG URBAN VILLAGE

▲ Snekkergrenda felleshus, illustrasjon Fragment arkitekter

▲ Nærmiljøhus med sosiale møteplasser og aktiviteter for beboere i OBOS Urban Village, illustrasjon LPO arkitekter

▲ KAP Hagehus vil bygge små boliger i hager, illustrasjon KAP

MÅL FOR KVELDEN:

Velkommen til NABOKVELD med prosjektpresentasjoner fra NABO-utstillingen!

Du får innblikk i prosjektene i en tidlig fase/ videreutviklingsfase og kan komme med innspill og spørsmål som kan påvirke prosjektenes utforming! Denne kvelden skal Snekkergrenda (Fragment), Hagehus (KAP) og Urban Village (OBOS)

MØTELEDER: Sindre Viulsrød, KODE
ANTALL I PUBLIKUM: 36

PROGRAM 1800 - 2000

Mingling i Smakverket

Presentasjon av Snekkergrenda
v/ Arild Eriksen, Fragment
Presentasjon av Hagehus
v/ Henrik Lundberg, KAP
Presentasjon av Urban Village
v/ Hanne Løvbrøtte, OBOS

Pause

Samtale om prosjektene, ledes av Sindre Nordås Viulsrød fra KODE + spørsmål og innspill fra salen

"Hagehus handler om å introdusere delekultur i en boform som har lite deling, men der potensialet er stort. Faktisk er 75% av boligbyggene i Norge eneboliger".

Henrik Lundberg, KAP

Urban Village av OBOS presenteres av Hanne Løvbrøtte ▲

Henrik Lundberg fra KAP forteller om Hagehus ▲

Nabokveld #16

TORSDAG 23. AUGUST

PROSJEKTPRESENTASJONER FRA NABO-UTSTILLINGEN MED TEMA BYROM, GATER OG KANTSONER SOM DELINGSARENA

▲ Nabokveld NABO-utstillingen, Stenersensalen, KODE

▲ Jorunn Nerheim og Erlend Bolstad Jan Henrik Remme presenterte om Nøstegaten

▲ presenterte prosjektet BO-studio

▲ Engasjert publikum deltok i samtalen

MÅL FOR KVELDEN:

NABOKVELD med prosjektpresentasjoner fra NABO-utstillingen!

Byrom og gater er viktige møteplasser og arenaer for å bygge felleskap i nabolaget. Samtidig foregår 70 % av byens liv langs kanten av bygninger - i byens kantsoner, hvor bygningene møter byrom. Gode kantsoner gjør det trygt og forlokkende å bruke gater og byrom. Derfor er utforming av kantsoner helt avgjørende for å skape en levende og inkluderende by!

På kveldens arrangement kan du høre om tre prosjekter som har særlig fokus på utforming av gater og byrom som felleskapsarena, og kantsonen i overgangen mellom byrom og byggenes første etasje.

MØTELEDER: Maria Molden, Byarkitekten

ANTALL I PUBLIKUM: 39

PROGRAM 18.00-20.00

Mingling i Smakverket
Inspirasjonsfilm om bygningers første etasje

Presentasjon av Bostudio
v/ Vær Bygningskunst

Presentasjon av Nøstegaten
v/ Jorunn Nerheim, OBOS og Erlend Bolstad, Mad arkitekter

Presentasjon av Kalgane
v/ Linn Skjold, Arkitektgruppen Cubus
Samtale + spørsmål og innspill fra publikum

"Når de første boligene selges, skal fremtidige beboerne inkluderes i planleggingen av utforming og innhold for fellesarealene."

Linn Skjold, Arkitektgruppen Cubus

Linn Skjold fra Arkitektgruppen Cubus presenterer prosjektet Kalgane for et engasjert Nabokveld-publikum ▲

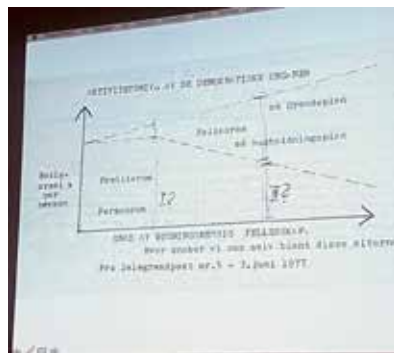
Nabokveld #17

TIRSDAG 30. AUGUST

SELEGREND NORDÅSGRENDA - HVA KAN VI LÆRE AV BERGENS BESTE NABOLAG?

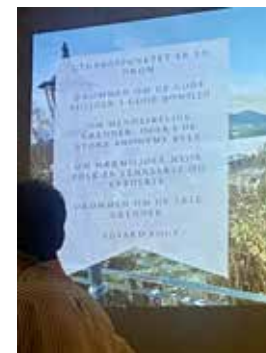
▲ David Vogt forteller om livet i Nordåsgrenda

▲ Hvor mye areal skal være felles?

▲ Bertram Brochmann viser tegninger over boligene

▲ Sosiologen Edvard Vogt grunnla Selegrendbevegelsen i 1967

▲ Velkommen til Nabokveld! Sosiale medier ble brukt flittig i markedsføring av Nabokveldene

MÅL FOR KVELDEN:

Undersøke hva kan vi lære av grenda som ble kåret til Bergens beste nabolag. Nordåsgrenda borettslag ble for 7 år siden kåret til Bergens beste nabolag. Boligprosjektet har vært populært siden det ble oppført på slutten av 70-tallet (1977-1982). Selegrendbevegelsen ønsket å skape gode og levende nabolag med lokal tilhørighet, selvbestemmelse, fellesskap og deltagelse. Beboere og arkitekter var aktive bidragsytere. Med en sosial tilnærming til boligplanlegging, oppstod ideen om et boligprosjekt der beboerne selv skulle være med å planlegge og bygge sine egne boliger.

MØTELEDER: Tina Larsen, Byarkitekten
ANTALL I PUBLIKUM: 53

PROGRAM 1800 - 2000

Mingling i Smakverket

Selegrendbevegelsen og boligprosjektet Nordåsgrenda v/ Bertram Brochmann, arkitekt
Å vokse opp i grenda og flytte tilbake som voksen v/ David Vogt, beboer/ filosof/ musiker

Pause

Samtale om (usynlige og synlige) bolig- og nabolagskvaliteter v/ Bertram, David og Byantikvaren v/ Tone Takvam, ledet av Tina Larsen fra Byarkitekten

"Nordåsgrenda er en aristotelisk landsby. Naboskapet er bindeleddet mellom storsamfunnet og familien".

David Chelsom Vogt, beboer i Nordåsgrenda, filosof og musiker

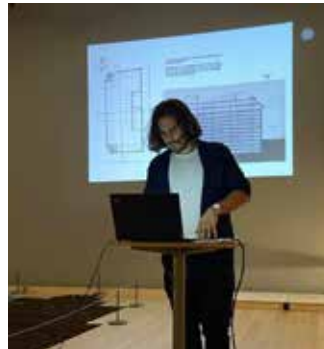

Arkitekt Bertram Brochmann forteller om Selegrendbevegelsen ▲

Nabokveld #18

ONSDAG 31. AUGUST

PROSJEKTPRESENTASJONER FRA NABO-UTSTILLINGEN MED TEMA «BYENS FØRSTE ETASJE» - REFORGE, BERGENSMEIERIET, SØNDRE HAVN

MÅL FOR KVELDEN:

Diskutere hvordan arkitektur bidra til å skape økt byliv inne og ute. Kan byens første etasje fungere som delingsarena og møteplass, med en blanding av kommersielle og ikke kommersielle funksjoner? En bevisst utforming og programmering av bebyggelsens første etasje er avgjørende for at få dette til.

Presentasjon av tre prosjekter fra NABO-utstillingen som har særlig fokus på å skape byliv i gater og byrom ved å utforme bebyggelsens første etasje som felleskapsarena. Det åpnes for spørsmål og samtale med arkitektene og utbyggere i etterkant av prosjektpresentasjon.

MØTELEDER: Maria Molden, Byarkitekten

ANTALL I PUBLIKUM: 29

PROGRAM 18.00-20.00

Mingling i Smakverket

Presentasjon av Reforge
diplomprosjekt Bergen Arkitektthøgskole
v/ Lorentz Bjelland, arkitekt
Presentasjon av Bergensmeieriet
v/ Mad arkitekter
Presentasjon av Søndre Havn
v/ Claus Smed Søndergård,
Mangor & Nagel – en del av AART
Pause

Samtale om prosjektene + spørsmål og innspill fra salen

”Prosjektet etablerer flere bofelleskap midt i Bergen sentrum og åpner seg opp på gateplan for å innlemme byen i sine aktiviteter”

Lorentz Bjelland om
diplomprosjektet Reforge

Bergensmeieriet i Bergen

Langs nordlig fordelingsgate
Åpne funksjoner som bakeri, co-working space og andre fellesfunksjoner. Trekker langs vei.

Langs strandpromenaden
Private terrasser opphøyd på en enkel randvegetasjon. Åpen og fleksibelt byrom med gode forbindelser til strandengen.

Lørdagsrommene
Private terrasser opphøyd på en variet flate av stierverk, vegetasjonstelt, oppholdsareal og rom for lek og trening.

Langs almenningene
Private terrasser opphøyd på en frodig randvegetasjon. Opplevelsesrike stierbinder fra strandengen til by, og fra gårdsrom til gårdsrom.

Søndre Havn

Reforge

Nabokveld #19

TIRSDAG 6. SEPTEMBER

NATUREN ER OGSÅ DIN NABO - NATURSTRATEGIEN - GRØNTAREALER I NABOLAGET V/ BYMILJØETATEN

▲ Byråd Thor Haakon Bakke innleder

▲ Nabokveldene på KODE inne i fullskala-modellen av et fremtidig bofelleskap; "Det vi deler" av Helen&Hard arkitekter

▲ Elisabeth Skage

MÅL FOR KVELDEN:

Denne kvelden beveget vi oss utenfor boligen, til uteområdene vi deler på. Naturstrategi for Bergen, som var under arbeid, fungerte som en rød tråd gjennom kvelden. Gode arealer med natur i nabolag har positive effekter for både aktivitet, mental helse, naturmangfold, og å møte klimaendringer. Å styrke naturen i byen er viktig av mange grunner. Andelen utryddingstruede arter øker. Naturen i byen er under sterkt press fra utbygging av infrastruktur, boliger og næring. Natur i nabolaget støtter hverdagsaktivitet som å gå tur eller det å gå til butikken, i stedet for å kjøre bil. Naturopplevelser gir økt kunnskap og verdsetting av naturen, noe som er viktig for å styrke naturen.

MØTELEDER: Karen Tvedt, Bymiljøetaten

ANTALL I PUBLIKUM: 50

PROGRAM 18.00 - 20.00

Velkommen v/Ingvild Nesse, landskapsarkitekt,
Byarkitekten
Innledning v/ Thor Haakon Bakke, Byråd for klima, miljø og
byutvikling
Fra industri til elvepark, Møllendal v/Elisabeth Skage,
Bymiljøetaten, Bergen kommune
Spørsmål/kommentarer

Pause

Bynært frilutsliv - naturopplevelser der folk bor
v/Helene Ødven, Bergen og Hordaland Turlag
Grønne nabolag i byen
v/Katrine Myklestad, NLA
Spørsmål/kommentarer ledet av Karen Tvedt

Hørt på Nabokvelden:

«Naturens plass i byen skal styrkes»

«Vi skal gjøre byen til en god plass å være, for både mennesker, planter og dyr»

«Vi må finne den rette balansen mellom naturen og innbyggerne»

«Et mål i naturstrategien er at alle bergensere kan ha daglig kontakt med natur»

Illustrasjon: forprosjekt Bystrand og ny Lungegårdspark / White arkitekter ▲

Nabokveld #20

ONSDAG 7. SEPTEMBER

PROSJEKTPRESENTASJONER FRA NABO-UTSTILLINGEN - SAMMEN, SKOGSTUN OG HJØRNESTEINEN

▲ Det åpne fellesrommet i Hjørnesteinen Signaturhagen

▲ Randi Augenstein på Nabokveld

▲ SAMMEN skal få en miks av leiligheter, Gaining by sharing-bofelleskap og kommunalt bofelleskap

▲ Pål Erik Kind

MÅL FOR KVELDEN:

Velkommen til NABOKVELD med prosjektpresentasjoner fra NABO-utstillingen!

Du får innblikk i prosjektene i en tidlig fase/ videreutviklingsfase og kan komme med innspill og spørsmål som kan påvirke prosjektenes utforming! Denne kvelden tar vi for oss prosjektene Sammen, Skogstun, Hjørnesteinen!

MØTELEDER: Sindre Viulsrød, KODE

ANTALL I PUBLIKUM: 28

PROGRAM 18.00-20.00

Presentasjon av Sammen og Skogstun
v/ Randi Augenstein Helen & Hard

Pause

Presentasjon av Hjørnesteinen Signaturhagen
v/ Fredrik Barth, VILL,
Pål Erik Kind, Signaturhagen Bolig og Lars Clementsen Pedersen, BOB

Samtale ledet av kurator Sindre Nordås Viulsrød (KODE)
spørsmål og innlegg fra salen

”Man må involvere dem som skal bo der og bygge en god kultur”

Pål Erik Kind,
Signaturhagen Bolig

Panel samtale, fra venstre: Sindre Viulsrød, Randi Augenstein, Lars Clementsen Pedersen, Pål Erik Kind, Fredrik Barth

Nabokveld #21

TORSDAG 8. SEPTEMBER

PROSJEKTPRESENTASJONER FRA NABO-UTSTILLINGEN - DELEGÅRDEN OG VOSSOGARDEN

▲ Silje Klepsvik forteller at Delegården skal bli et byhus med deling i Damsgårdssundet i Bergen

▲ Karen Jansen forteller at Vossogarden på Voss skal få et bærekraftig bofellesskap med leilighetsvariasjon og inspirerende fellesarealer

▲ God stemning på siste NABOKVELD! Panelsamtale

▲ Svein Erik Aldal forteller om bakgrunn og formål med prosjektet Vossogarden, som skal inneholde både bofellesskap og ordinære leiligheter

MÅL FOR KVELDEN:

Velkommen til NABOKVELD med prosjektpresentasjoner fra NABO-utstillingen!

Du får innblikk i prosjektene i en tidlig fase og kan komme med innspill og spørsmål som kan påvirke prosjektenes utforming!

Denne kvelden skal Delegården og Vossogarden i ilden!

MØTELEDER: Tina Larsen, Byarkitekten

ANTALL I PUBLIKUM: 66

PROGRAM 20.00 - 21.30

Velkommen

Presentasjon Delegården Kaleidoscope Nordic v/ Silje Klepsvik og BOB v/ Sissel Brattfjord

Presentasjon Vossogarden v/ Karen Jansen, Helen&Hard og Voss Eigedom v/ Svein Erik Aldal

Samtale mellom prosjektene + innspill og spørsmål fra salen. Ledet av Tina Larsen fra Byarkitekten

"Målet er at Delegården skal få en variert beboersammensetning med en miks av eldre, barnefamilier og yngre førstegangsetablerere."

Silje Klepsvik, Kaleidoscope Nordic

Andre NABO-aktiviteter

CAPOEIRA-workshop Cacheado Contramestre seremoni

Bergen arkitektforening sommerfest med omvisning

Arkitekturkafe i Smakverket

Teknikken+Pilot Grønneviken

Elevenes modeller stilles ut

Oslo Arkitekturtriennale på besøk

PBE byggesak midt på besøk

Sandnes kommune på omvisning

Studentene tegner i NABO

Nabostemmer

PBE byggesak nord

Husbanken på omvisning

Bergen Næringsråd

Arkitekturkafe i Smakverket

Publikum strikker i utstillingen

Tusen takk til:

Alle dere som deltok på NABOKVELD, enten som innledere eller som publikum. Takk for flotte innlegg, mange gode spørsmål, samtaler og diskusjoner. Takk til alle dere som besøkte utstillingen, på egen hånd eller som en gruppe på omvisning. Vi håper vi kan fortsette samtalen om, NABO; hvordan skal vi bo sammen? på andre arenaer!

Takk til Bergen kommune og Vestland Fylkeskommune for prosjektstøtte.

BERGEN
KOMMUNE

Vestland
fylkeskommune

Kuratorer NABOKVELD: Sindre Nordås Viulsrød og Tina Larsen

Grafisk design: Letspixel / KODE / BYARKITEKTEN

KODE

BERGEN
KOMMUNE